

El Sanatı Ürünlerinin Kullanım Alanlarındaki Dönüşüm; Dantel Örneği

Transformation In The Usage Areas Of Handicraft Products; Lace Sample

ÖZET

Yaşamın en temel ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla yapılan el sanatları, kullanılan malzeme, teknik, kullanım alanları ve yapıldıkları yöreleri göz önünde bulundurulduğunda oldukça geniş bir ürün çeşitliliği sunar. İhtiyaçlar ile şekillenen el sanatı ürünleri, yapıldığı dönemin özelliklerini yansıtan kültür değerleridir. Bu değerler zamanla ihtiyaçların ötesine geçerek estetik zevklerin de dâhil olduğu bir değişime uğrar. Tarih içerisinde her dönemin kendine özgü yaşam koşulları, zevkleri, moda anlayışının olması, el sanatlarının birçok özelliğinde olduğu gibi kullanım alanlarında değişikliklere neden olmuştur. Kültürel ve tarihsel değerlerin nesiller arası geçişine öncülük yapan el sanatlarından olan dantellere de bu değişim yansımıştır. Tığ örgü ile yapılan danteller, önceleri örtü ya da havlu, yatak takımları gibi tekstillerin kenar süsü olarak kullanılmaktayken, bir dönem neredeyse hiç kullanılmamış ve sandıklara kaldırılmıştır. Bu çalışma dantel örgü ile yapılmış ürünlerin örtü olarak kullanımına alternatif olan farklı kullanım alanları ile dekoratif ürünlere dönüştürülmüş ürün örneklerinden oluşmaktadır. Tarama tekniği kullanılarak yapılan çalışma, el sanatlarının yok olmasının önüne geçilmesi, var olan dantellerin yeni alternatif fikir ve tasarımlar ile farklı kullanım alanlarına dönüşmesini sağlayarak dantel örgülerin değerlendirilmesine katkı sağlaması amacıyla yapılmıştır. Çalışma, yaşanan dönüşüm sayesinde dantel örgüyle yapılan yeni tasarım fikirlerinin, dantel ürünlere olan ilgi ve talebi artırması, dantelin yeniden üretilmesine yardımcı olması anlamında önemlidir. Çalışmada, iç mekânlarda farklı alanlarda kullanılan dantel örgü ile yapılmış kırlent, lamba, duvar dekorasyon ürünleri, tablo, pano, mumluk ve düş kapanı olarak kullanılan 25 dekoratif ürün örneği yansıtılmıştır.

Gül Coşkun¹

Anahtar Kelimeler: El sanatları, örgü, dantel, dekoratif ürünler.

ABSTRACT

Handicrafts made to meet the most basic needs of life offer a wide variety of products, considering the materials used, techniques, areas of use and the regions where they are made. Handicraft products shaped by needs are cultural values that reflect the characteristics of the period in which they were made. These values go beyond needs over time and undergo a change, including aesthetic pleasures. Throughout history, each period has its own unique living conditions, tastes and fashion sense, causing changes in the areas of use, as in many features of handicrafts. This change is also reflected in lace, which is one of the handicrafts that pioneer the transfer of cultural and historical values between generations. While lace made with crochet knitting was previously used as a cover or as a trim on textiles such as towels and bedding, for a while it was almost never used and was put away in chests. This study consists of product samples that have been transformed into decorative products with different usage areas that are alternatives to the use of lace knitted products as covers. The study, which was carried out using the scanning technique, was carried out in order to prevent the extinction of handicrafts and to contribute to the evaluation of lace knits by transforming existing lace into different areas of use with new alternative ideas and designs. The study is important in the sense that, thanks to the transformation, new design ideas made with lace knitting increase the interest and demand for lace products and help the reproduction of lace. In the study, 25 examples of decorative products such as throw pillows, lamps, wall decoration products, paintings, panels, candle holders and dream catchers made of lace knitting used in different areas of interior spaces are reflected.

Keywords: Handicrafts, knitting, lace, decorative products.

GİRİŞ

El sanatları; yaşamda gereksinim duyulan ihtiyaçları karşılamak için basit araç gereç desteği ile yapılabilen, farklı tekniklerin farklı hammaddeleri birleştirilerek kullanıma sunduğu el emeği ürünlerin olduğu bir alandır. El sanatları, hem malzeme hem de teknik olarak bakıldığında birçok ürünü kapsamaktadır. Oldukça geniş bir çeşitliliğe sahip olan el sanatları temel olarak bakıldığında teknik, hammadde, fonksiyon ve yörelerine göre dört ana guruba ayrılır (Kayabaşı ve diğerleri, 2011). Bu dört temel grubun altında ise farklı pek çok alt dallara ayrıldığı görülmektedir.

Sınıflandırılması bile sayfalar alan el sanatları, bu ürün çeşitliliği sayesinde yaşamın her alanında kullanılmaktadır. Halı, düz dokuma, örgü işleri, keçe, dokuma, işleme, oya, dantel, yazma lif kullanılarak yapılan ürünler gibi ağaç, taş, maden, toprak ya da deri gibi hammaddeleri işleyen ürünlerin hepsini kapsamaktadır. Tekstil, giyim, takı, aksesuar, turizme katkı sağlayan ve dekoratif ürünler el sanatlarının yansıdığı alanlardır. El sanatları dendiğinde

How to Cite This Article

Coşkun, G. (2023). "El Sanatı Ürünlerinin Kullanım Alanlarındaki Dönüşüm; Dantel Örneği", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:53; pp:3807-3813. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.72467>

Arrival: 14 July 2023

Published: 30 September 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğr. Gör., Aksaray Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, El Sanatları, Aksaray, Türkiye

işleme, oya, dantel, çorap, yapma çiçek, takı, halı, kilim gibi pek çok teknik ve ürün olarak değerlendirilen ürünler akla gelmektedir.

Barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçlarda olduğu gibi giyinme ve aksesuar kullanımı da insanlık tarihi ile başlamaktadır (Coşkun, 2022: 172). Yeni her icat yaşam gereksinimlerini karşılamak amacıyla üretilmiş, zamana göre de şekillenmiştir. El sanatları hayatı kolaylaştırmak, ihtiyaçları gidermek amacıyla işlevsel ürünler olsalar da yaratıcılığın, estetiğin, kişisel ve toplumsal zevklerin yansıdığı dekoratif ürünlerdir. Tarihe tanıklık eden el sanatlarının tarihsel süreçte yaşanan gelişmelerden etkilendiği bu gelişmeler sonucunda kullanım, fonksiyon, şekil, renk ve malzeme özelliklerinde değişimler olduğu görülmüştür.

İnsanoğlu var olduğu günden itibaren keşfetmeye ve üretime büyük önem vermiş, bu üretimler maddi kültür tarihinin önemli bir parçasını oluşturmuştur. Geçmişte ve günümüzde kullandığımız pek çok şey bu keşiflerin ve kültürün devamı niteliğindedir (Erkaplan ve Güldür, 2022). Bulunduğu ülkenin tarihsel, kültürel, ekonomik ve teknolojik gelişmeler ile şekillenen, geçmiş ve bu günü birleştirerek köprü olan el sanatları önemli miraslardır. Bu miras, bulunduğu toplumun milli değer ve kültürlerini taşıyan önemli gelenek, göreneklerin yaşatılmasında, geçmişten geleceğe taşınmasında ve güncel tutulması anlamında önemlidir. Ailelerin kızlarına mirası olarak görülen en önemli parçalarından biri de dantel ürünlerdir. Danteller, genelde beyaz ya da ekru renkte olan farklı iplik türünün, tığ ile çekilen zincir üzerine delik ve dolguların oluşturduğu motif ve desenlerinin oluşturduğu yüzeylerdir. Önceleri neredeyse her evde yatak, masa gibi yerlerde örtü, havlu ya da çarşaf gibi ürünlerde kenar süsü olarak bazen de perde olarak kullanılmaktayken, bir dönem neredeyse hiç kullanılmamış ve sandıklara kaldırılmıştır.

Günümüzden 20-25 yıl öncesine kadar evlerde dekoratif olarak kullanılan dantel, unutulmaya yüz tutmuş el sanatları arasına girmeye aday görülmektedir (Can, 2021: 3). Evlerin farklı yerlerinde kullanılan, ailelerin çeyiz olarak çocuklarına hazırladıkları, geleneksel el sanatı ürünlerinden dantel örgüler, eskisi kadar tercih edilmemekle birlikte, teknoloji ve iletişimin gelişmesi, zevklerin değişmesi ile yeniden canlanmaya başlamıştır.

Döneme göre modanın değişmesi, ekonomik kaygılar, doğala dönme isteğinin artması ile yeni bir bakış açısı gelişerek, kullanım, malzeme, biçim anlamında geliştirilen tasarımlar, yaratıcı düşünceler sayesinde dantellerin farklı kullanım alanları ortaya çıkmıştır.

Çalışmada dantel örgü ve dantel örgünün iç mekânlarda, farklı kullanım alanlarını yansıtan kırilent, lamba, duvar dekorasyon ürünleri, tablo, pano, mumluk ve düş kaparı olarak kullanılan 25 dekoratif ürün örneği yansıtılmıştır.

DANTEL ÖRGÜ

Örgü; tığ, şiş, iğne gibi basit aletler, el ya da makine kullanarak tek iplik ile ilmelerin oluşturduğu yüzeylerdir. Yapımında kullanılan aletlere göre araçsız (elle) ve araçla olmak üzere iki grupta incelenmektedir (Erkaplan ve Coşkun, 2022: 827). Örgülerde, yapım özelliklerinde kullanılan aletler, ortaya çıkan ürünlerin türleri belirlenmektedir. Buna göre; makine ya da makrome, hasır şerit, sepet örgü ve kordon gibi elle yapılan örgülerin yanında tığ, şiş, mekik, iğne gibi basit el aletleri ile yapılan ürünler şeklinde sınıflandırma yapıldığı görülmektedir (Atay, 1987: 35). Basit araçlardan tığ ile yapılan örgü sınıfına giren danteller, yüzyıllardır geleneğin bir parçası olarak kullanılmıştır.

Tığ örücülüğünde kullanılan kalın iplik ile yapılan örgülere tığ işi, ince iplik ile yapılan örgülere dantel denilmektedir (Kayabaşı ve diğerleri, 2011:163). Dantel, genellikle pamuk ipliğın kullanıldığı, tığ ile delik ve dolgular yapılarak ortaya çıkarılan bir örgü türüdür.

Nazime Tomris Yalçınkaya danteli; “iğne, tığ, şiş, firkete, mekik vb. araçlar kullanılarak ipek, pamuk ve sentetik ipliklerle yapılan el örgülerine verilen isimdir.” şeklinde tanımlamıştır (<http://turklacemuseum.blogspot.com/2012/02/>) Temelini tığ ile çekilen zincir üzerine yapılan dolgu ve boşluklar, dantelde motif ve desenlerin oluşumunu sağlamaktadır. Danteller motif olarak adlandırılan parçalar bazen birleştirilip daha büyük parçalara dönüşebilmekte bazen de tek parça olarak yapılmaktadır. Yatak takımları, havlu kenarları kullanılan dantellerde ürün boyutuna göre uzunluk, parça sayıları ve birleştirme durumları değişmektedir.

Dantellerde tığ işi ile yapılan diğer ürünlere göre kullanılan iplikler incedir. Dantellerin yapımında kullanılan iplikler zamana göre değişiklik göstermiştir. John Leader, “1930’den önce genel olarak beyaz ve ekru renkli keten ipliklerinin baskın kullanıldığını, pamuk, ipek ve metalik ipliklerin onları takip ettiğini ve 20. yüzyıla gelindiğinde ise çeşitli sentetik ipliklerin ortaya çıktığını” ifade etmektedir.

Bir çeşit süsleme objesi olarak, kullanılmaya başlandığı ilk günden günümüze kadar dünyanın pek çok yerinde büyük ilgi gören, statü, zenginlik göstergesi olan danteller kültürün önemli bir parçasıdır (Yeşilmen, 2020: 22). Yapımı ustalık gerektiren, zahmetli bir sanat olan danteller, ait olduğu ülke, toplum ve kültürden; üretildiği teknik stil ve ham maddeden etkilenen tekstil ürünleridir (Yıldız ve Öğüt, 2020: 130).

Danteller, divan ve sedir örtüleri, yatak takımları, yastık ve havlu kenarları, ara dantelleri, perde ucu, mendil kenarına tutturularak kullanılabilirdiği gibi ürünün kendisinin oluşturduğu süsleme ve dekoratif amaçlı hazırlanan dantel örtüler olarak da kullanılmaktadır (Yalçınkaya, 2012).

Dantel sadece çeyiz olarak değil, aynı zamanda süsleme, boş vakit geçirme, kazanç sağlama gibi amaçlarla da yapılmaktadır (Demir ve Ceranoğlu, 2019:151). Makineleşme, ekonomik, toplumsal yaşanan olaylar, el sanatlarının azalmasında hatta yok olmasında önemli etkenlerdir. Ekonomik kaygıların arttığı günümüzde insanların yeni arayışlar içinde olduğu var olan ürünleri farklı şekillerde değerlendirerek kullandıkları görülmektedir.

DANTEL ÖRGÜLERİN FARKLI ALANLARDA KULLANIMINA AİT ÖRNEKLER

El sanatlarının yeniden canlandırılmasında önemli katkıları olan yeni dekorasyon fikirleri dantel ve diğer el sanatlarının güncel tutmasını sağlar. Bu sayede sandıklarda saklanan danteller, sandıklardan çıkarak hayata dâhil olmaktadır. Araştırma yapılırken takı, giysi, aksesuar, çanta ve dekoratif ürünler gibi pek çok alanda kendine yer bulan dantel örneklerine rastlanmıştır. Çalışma iç mekânlarda kullanılan dekoratif eşya örneklerini kapsamaktadır.

Dantelin Kırlentlerde Kullanımı

Koltuklarda sırt desteğinin sağlanması ve görsel tamamlayıcıyı işlevleri olan kırlentlerin üzerine yerleştirilen danteller, doğal, sıcak bir ortam sunar. Geçmişin izlerini taşıyan danteller, farklı renk, kumaş, şekil ve ebattaki kırlentler üzerine, değişik yerleştirmeler yapılarak dikilir. Kırlentlere ait örnekler incelendiğinde; ebatları, renkleri ve desenleri farklı olan dantel motiflerinin kişisel zevklere göre serbest ya da belli bir düzen çerçevesinde yerleştirmeler yapılarak dikildiği görülmektedir (Görsel 1). Bazı kırlentlerde tek renk kumaş üzerine, motifler çiçek demeti ya da farklı desenler oluşturulacak şekilde yerleştirilerek ve nakış tekniği ile desteklenirken bazı kırlentlerde yan yana dizilmiş dantel motiflerinin dikildiği örnekler rastlanmıştır (Görsel 2,3). Bunun yanında, kare ya da dikdörtgen formda kırlentlerin köşelerini kapsayacak şekilde tek parça dantel kullanılırken, kırlentin tüm yüzünü kapsayacak şekilde tek bir motifin dikildiği örnekler de vardır. İncelenen bazı kırlentler üzerindeki dantellerin, boncuk, düğme gibi malzemeler ile süslenildiği görülmüştür (Görsel 4-5).

Görsel 1: Serbest düzenleme ile yerleştirilmiş kırlent örneği.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/773071092312851956/>.

Görsel 2: Dantel motifleri ile çiçek deseni yapılmış kırlent örneği.

Görsel 3: Dantel motiflerinin sıralı olarak dikdörtgen kırlente uygulanmış örneği .

Kaynak: <https://mimuu.com/motiflerle-yastik-suslemeleri-ve-yapilisi/>.

Görsel 4: Büyük parça dantelin köşelere yerleştirilmiş kırlent örneği.

Kaynak 4: <https://i.pinimg.com/originals/c9/c1/61/c9c161deaea49f26af4ee1b76bc1b9f.jpg>.

Görsel 5: Tek bir dantel motifinin tüm yüzünü kapsayacak şekilde yerleştirilmiş kırlent örneği.

Kaynak 5: <https://decoracaoeinvencao.blogspot.com/2021/03/13-ideias-lindas-para-aproveitar.html?m=1>.

Kızılderililerin kendilerini kâbuslarından koruduğuna inandıkları, rüya avcısı olarak da olarak isimlendirilen düş kapanı, söğüt dallarından yapılmış bir kasnağın iplikle örümcek ağı gibi örülmesi ile yapılan dekoratif bir eşyadır (Wikipedia). Tüy, kumaş, püskül, saçak ve boncukların bağlanması ile süslenen düş kapanının, kasnağına dantel motiflerinin gerilmesi ile yapılmış örneklerinde sade ya da renkli, bir ya da daha çok farklı ebattaki motiflerin birleşmesi ile oluşturulduğu görülmektedir (Görsel 6-8).

Görsel 6-8: Dantelin düş kapanı olarak kullanımına ait örnekler.

Kaynak : <https://mimuu.com/motiflerle-yastik-suslemeleri-ve-yapilisi/>.

Dantelin Lambada Kullanımı

Dekorasyonun en önemli ve gerekli parçalarından biri olan lamba yapımında metal, cam, ahşap gibi malzemeler kullanılsa da günümüzde tekstil malzemeleri ve ürünleri de sarkıt lamba, abajur, lambader, mumluk gibi aydınlatmalarda kullanılmaktadır. Bu tekstiller içinde dantel de motifler arasındaki deliklerden geçen ışıkların duvarlara yansıdığı etkileyici görüntüsü ile lamba dekorasyonlarında kendine kullanım alanı bulmuştur. Yapılması düşünülen lambanın ebadına göre şişirilen bir balonun üzerine danteller, estetik ve görsel etki yaratacak şekilde balonun üzerine tutkal ile yapıştırılır, dantellerdeki tutkal tamamen kuruyup şekil aldıktan sonra balon patlatılarak dantel lambanın içinden çıkarılır. İncelenen örneklerde lambaların form olarak çoğunlukla kapalı daire şeklinde, bazılarının ise alt kısımlarının açık hazırlandığı görülmüştür (Görsel 9-13).

Görsel 9: Dantel örneklerinin serbest yerleştirildiği, balonun şişirilerek kalıp olarak kullanıldığı lamba örneği.

Görsel 10: Balonun şişirilerek kalıp olarak kullanıldığı dairesel, altı kısmı açık tasarlanan lambanın ışık yandığındaki görüntüsü.

Kaynak : <https://i.pinimg.com/originals/7c/2c/8c/7c2c8cb32a052e506faa4d5471569c08.jpg>.

Görsel 11: Alt kısmı kapalı, daire olarak tasarlanmış, dantel motiflerinin boşluklarından ışıkların duvara yansıdığı lamba örneği.

Kaynak : <https://i.pinimg.com/originals/db/c0/18/dbc018dcff02df073f86d0eef509bc85.jpg>.

Görsel 12: Büyük dantel parçalarının kullanıldığı lamba örneği.

Kaynak : <https://www.deconome.com/2012/09/04/labat-jour-en-crochet-a-faire-soi-meme/>

Görsel 13: Dantel örneklerinin serbest yerleştirme yapıldığı, altı kısmı açık tasarlanan lambanın ışık yandığındaki görüntüsü.

Kaynak : <https://mimuu.com/eski-dantelleri-nasil-degerlendirebiliriz/eski-dantelleri-nasil-degerlendirebiliriz-mimuu-com-370/>.

Dantelin Mumluk Olarak Kullanımı

Aydınlatma dekorasyonlarında sıklıkla kullanılan mumluklar farklı yöntemler ile dantellere kullanım alanı yaratmıştır. Direkt mumluk olarak kullanılan danteller dışında kavanoz, metal, cam, seramik gibi objelerin üzerine yerleştirilmiş ya da bu objelerden bazılarının etrafını çevreleyerek kullanılmıştır (Görsel 14-15). Lambalarda olduğu gibi balonların kalıp olarak kullanıldığı ya da bazı objeler üzerinde kolalanıp farklı formlar verilen dantellerin

mumluk olarak kullanımına ait pek çok örneğe rastlanmıştır (Görsel 16). Mobilya dekorasyonlarında tamamlayıcı olarak kullanılan lamba ve mumluklarda; renkli, ekru ya da beyaz renk dantellerin kullanıldığı görülmüştür.

Görsel 14: Balon ile şekillendirilmiş, mumluk olarak kullanılan dantel örneği.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/773071092312851652/>,

Görsel 16: Dantel motiflerinin kavonazlar etrafına sarılıp, yapıştırılarak kullanılan mumluk örnekleri.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/442549100892038082/>.

Görsel 15: Farklı objeler üzerine yerleştirilmiş, kolalanarak şekillendirilmiş dantel mumluk örnekleri.

Kaynak: <https://i.pinimg.com/1200x/ee/40/48/ee4048e3a924713c59beb2be40de607c.jpg>,

Dantelin Duvar Dekorasyonlarında Kullanımı

Dantellerin kullanıldığı diğer bir yer de duvarlardır. İç mekânların farklı alanlarında kendine yer bulan duvar aksesuarları oldukça farklı şekillerde tasarlanmaktadır. Bulunduğu yerin dekorasyon tarzına göre geniş bir desen, form, ebat ve malzeme ile tasarlanan tablolar da kırlent örneğinde olduğu gibi motifler ile oluşturulan çiçek demetleri (Görsel 17,18) ya da insan yüzleri gibi tablolarda kendini göstermektedir (Görsel 19-20). Bu tabloların kumaşları farklı dokuda ve renkte olabilmektedir. Dikiş, nakış teknikleri, kanvas üzerine yapılan çizimler, kumaş, düğme, deri gibi farklı malzemelerin kullanılarak tamamlandığı örnekler de görülmüştür.

Görsel 17,18: Dantel motiflerinin çiçek demeti olarak yerleştirildiği tablo örnekleri.

Kaynak: <https://www.annkaz.com/eski-danteller-ve-dekorasyon.html/eski-danteller-dekorasyon-23>,
<https://i.pinimg.com/originals/42/ff/49/42ff4939a41c068b522fd6f5606601cb.jpg>,

Görsel 19,20: Dantel motiflerinin portreler oluşturacak şekilde yerleştirildiği tablo örnekleri

Kaynak: <https://i.pinimg.com/originals/8c/cc/ac/8cccacc70084b1ce392aa1efa32445d0.jpg>,
<https://i.pinimg.com/originals/b5/67/76/b56776fe6cb75c2ca936f0ac5d4422bd.jpg>

Ev ve ofislerde asılarak duvarlara renk ve hareket kazandıran pano çalışmalar sınırsız seçenekler sunmaktadır. Dantelin kullanımında farklı örnekler ile kendine yer bulan panolar dekorasyonda sıklıkla kullanılmaktadır. Çeşitli renklerde kanvas panolar üzerine serbest yerleştirmeler ile dikilerek kullanılan danteller ile yapılan dekoratif eşyalar, yatak başlarındaki duvarlarda, salon, antre, mutfak gibi yerlerde kullanılmaktadır (Görsel 21). Bu dekoratif eşyaların yanında motiflerin farklı şekillerde çerçevelenerek ya da çerçevelenmeden kolalanarak form verilen danteller asılarak kullanılmaktadır (Görsel 22, 23). Farklı ebat ve sayıda kasnakların içlerine gerilen dantel motiflerin birleştirilmesi ile oluşturulan, kumaş, iplik gibi saçaklar ile süslenerek genellikle yatak başlarındaki duvarlarda değerlendirilen örneklere ek olarak saat, ayna, farklı şekil ve boyutta yapılan dekoratif eşyalarda da dantel kullanımına ait tasarımlar vardır (Görsel 24,25). Ayrıca bu ürünler led ışıklar ile ışıklandırma yapılarak da kullanılmaktadır.

Görsel 21: Dantel motiflerinin siyah kanvas üzerine serbest olarak yerleştirildiği duvar aksesuar örneği.

Kaynak: <https://i.pinimg.com/originals/be/3c/2d/be3c2d3bf3e68bcd8ba42d5c4d556011.jpg>

Görsel 22-23: Dantel motiflerinin kare ve daire çerçeveler içinde duvarda farklı şekillerde yerleştirilerek asıldığı örnekler.

Kaynak: [https://i.pinimg.com/originals/5e/8a/04/5e8a04457d0180d4e4430012be510a37,](https://i.pinimg.com/originals/5e/8a/04/5e8a04457d0180d4e4430012be510a37.jpg)
[jghttps://i.pinimg.com/originals/64/19/05/641905a5c1eb60dee45e84db47c60749.jpg.](https://i.pinimg.com/originals/64/19/05/641905a5c1eb60dee45e84db47c60749.jpg)

Görsel 24: Farklı ebat ve sayıda kasnakların içlerine gerilen dantel motiflerin birleştirilmesi ile oluşturulan, kumaş, iplik gibi saçaklar ile süsenerek ahşap bir çubuk kullanılarak duvara asılan örnek.

Kaynak: https://www.dekorbeti.com/2015/08/sandkta-bekleyen-dantellere-ozguruk_14.html

Görsel 25: Dantel motifinin kasanağa gerilerek saat olarak kullanıldığı bir örnek.

Kaynak: <https://i.pinimg.com/originals/1b/67/25/1b6725e884ce2c193016416fe3d531e0.jpg>

SONUÇ

El sanatlarının geçmişi hatırlatan nostaljik ürünler olması nedeniyle yuva hissi veren, sıcak bir ortam sağlayan bir yanı vardır. Birçok insanın evde yapımına şahit olduğu, hayatın içinden, yaşamlarının bir parçası olan eşyaların özünü koruyarak, biçim, renk, işlev ve kullanım alanları yapılan değişiklikler ile bir dönüşüm yaşayarak yeni bir ürünle kullanımı hayatına devam etmesi sağlaması adına önemlidir.

Bu çalışmada yaşam koşullarına göre yaratıcılık ile kişisel zevklerin birleştirilerek, kullanımı azalmış, elde atıl durumda depolarda ve sandıklarda bulunan dantel ürünlerin değerlendirilerek yeniden kullanıma kazandırıldığı 25 dekoratif örneğe yer verilmiştir. İncelenen örneklerde kullanım alanlarında yaşanan bu dönüşümlerin formlarda, renklerde, malzemelerde de olduğu görülmüştür. Dantelin kullanıldığı takı, çanta gibi aksesuar ve giysi örneklerine de rastlanmıştır.

Günümüzde sanatsal çalışmaların daha esnek ve deneme yapmaya açık olması, dantel kullanımında da farklı malzeme, teknik, renk, şekil, kullanım alanları ve yerleştirmelerde geniş bir ürün çeşitliliğinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Tekstil sanatının günümüzdeki örnekleri içinde kendine yer bulan danteller dış mekan ve iç mekanlarda sunulan enstalasyon çalışmalarına da yansımıştır.

Ayrıca pek çok insanın bireysel olarak yaratıcılığını kullanarak, elinde olan dantellerin değerlendirilmesi sürdürülebilirlik anlamında da önemlidir. Ev hanımları için bir girişimcilik örneği, bir iş alanı olarak ekonomik katkı sağlamaktadır. Günümüzde el sanatları ile yapılan birçok üründe olduğu gibi dantellerin de kullanımında önemli markaların koleksiyonlarına dâhil ettiği örnekler görülmektedir.

El sanatları ürünlerinin farklı şekillerde kullanımı ile ilgili fikirlerin, ürün görsellerinin, uygulama alanlarında kullanımının, yapım aşamalarının sosyal medya ve diğer internet alanlarında paylaşıyor olması ile daha çok kişiye ulaşarak talebi ve ilgiyi artırmaktadır. Geçmişin izlerini silmeden, günümüze taşımak ve yeni nesillerin de geçmiş ile tanışmalarını tarih ve kültürlerini tanımaları adına, el sanatlarının kendini güncel tutması daha fonksiyonel, ürünlere dönüşmesi güzel bir gelişmedir. Yaşanan bu dönüşüm sayesinde dantel örgü ve diğer el sanatı ürünleri farklı kullanım alanlarında farklı işlevleri ile kullanıma devam etmektedir. Bu durum dantelin yeniden canlanması adına önemlidir.

KAYNAKÇA

Atay, A. (1987). Örucülük. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,

- Can, M. (2021). 20. Yüzyıla ait ürünlerden örneklerle ülkemizde dekoratif tığ danteli örücülüğü: kocaali örneği. *Folklor Akademi Dergisi*. Cilt:4, Sayı: 1, 1 – 10.
- Coşkun, G. (2022). Günümüz lif sanatı ürünlerinin incelenmesi, (Yayımlanmamış sanatta yeterlik tezi). Ankara, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü.
- Coşkun M. (2022). Güzel sanatlar fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin takı üretim nedenleri ve tercihlerinin belirlenmesi. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi (TURKSOSBİLDER)* Cilt 07, Sayı 02.
- Demir, R., & Ceranoğlu, M. (2019). Çağdaş sanattta ilme:dantel örneği. III. Sanat Sempozyumu; Her Yer Her Şey Ve Sonrası, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, 151-161.
- Erkaplan, E., & Coşkun, G. (2022). Çağdaş tekstil takılar. *İDİL*. 94, 823–834. doi: 10.7816/idil-11-94-01.
- Erkaplan, E., & Güldür, G. (2022). Beypazarı'nda bulunan kare biçimli tepelikler üzerine bir araştırma, *International Academic Social Resources Journal*, Vol:7, Issue:38 (e-ISSN: 2636- 7637) pp:692-705.
- Leader, J. (2013). A guide to hand-made lace. Ed. Jeremy Farrell, *Identifying Handmade Lace, DATS in partnerships with V&A Museum Art Council England*.6-32.
- Kayabaşı, N., Erdoğan, Z., & Söylemezoğlu, F. (2011). Türk el sanatları, Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, Ankara, Yayın No:90.
- Yeşilmen, N. (2020). Geleneksel tığ işi dantellerin (tentenelerin) çağdaş takılarda yorumlanması. *Akademik Sanat*, 5/11 18-29.
- Yıldız, G., & Ögüt, L. (2020). Tanım, terim ve kavramları ile dantel". *IJCA İnönü Üniversitesi, Kültür ve Sanat Dergisi*, Volume/Cilt: 6 /Sayı No: 1 126-142.
- Yalçinkaya, N. T. (2012). Anadolu kültüründe dantel. *Türk Dantel Müzesi Çevrimiçi Yayınları*.

İnternet kaynakları

<https://tr.wikipedia.org/wiki/D%C3%BC%C5%9Fkapan%C4%B1>. 05.06.2023

<http://turklacemuseum.blogspot.com/2012/02/.03.06.2023>.

Görsel kaynaklar

<https://tr.pinterest.com/pin/773071092312851956>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/c9/c1/61/c9c161deaea49f26af4ee1b76bc1b9f.jpg>.09.06.2023

<https://decoracaoeinvencao.blogspot.com/2021/03/13-ideias-lindas-pra-aproveitar.html?m=1>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/7c/2c/8c/7c2c8cb32a052e506faa4d5471569c08.jpg>.05.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/db/c0/18/dbc018dcff02df073f86d0eef509bc85.jpg>.05.06.2023

<https://mimuu.com/eski-dantelleri-nasil-degerlendirebiliriz/eski-dantelleri-nasil-degerlendirebiliriz-mimuu-com-370/>
<https://mimuu.com/motiflerle-yastik-suslemeleri-ve-yapilisi>. 05-09.06.2023

<https://www.deconome.com/2012/09/04/labab-jour-en-crochet-a-faire-soi-meme/>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/db/c0/18/dbc018dcff02df073f86d0eef509bc85.jpg>. 09.06.2023

<https://tr.pinterest.com/pin/773071092312851652/> 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/1200x/ee/40/48/ee4048e3a924713c59beb2be40de607c.jpg>. 09.06.2023

<https://tr.pinterest.com/pin/442549100892038082/>. 09.06.2023

<https://www.annkaz.com/eski-danteller-ve-dekorasyon.html/eski-danteller-dekorasyon-23>.09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/42/ff/49/42ff4939a41c068b522fd6f5606601cb.jpg>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/8c/cc/ac/8cccacc70084b1ce392aa1efa32445d0.jpg>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/b5/67/76/b56776fe6cb75c2ca936f0ac5d4422bd.jpg>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/be/3c/2d/be3c2d3bf3e68bcd8ba42d5c4d556011.jpg>. 09.06.2023

https://www.dekorbeti.com/2015/08/sandkta-bekleyen-dantellere-ozgurluk_14.html. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/1b/67/25/1b6725e884ce2c193016416fe3d531e0.jpg>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/64/19/05/641905a5c1eb60dee45e84db47c60749.jpg>. 09.06.2023

<https://i.pinimg.com/originals/5e/8a/04/5e8a04457d0180d4e4430012be510a37.jpg>. 09.06.2023